dr hab. Piotr Szymaniec,
prof. PWSZ w Wałbrzychu,
dyrektor Instytutu Społeczno-Prawnego,
PWSZ w Wałbrzychu
ul. Zamkowa 4,
58-300 Wałbrzych

Wrocław, 7.06.2021 r.

Opinia o rozprawie doktorskiej i dorobku naukowym mgr. Jonasza Suchego

Rozprawa doktorska mgr. Jonasza Suchego „Koncepcje własności intelektualnej. Problemy filozoficzno-prawne" stanowi – udatną w moim przekonaniu – próbę ukazania, w jaki sposób należy poszukiwać podstaw ochrony dóbr o charakterze intelektualnym. Zaproponowana metodologia skupia się na analizie filozoficznoprawnych koncepcji własności intelektualnej, które wybrane zostały ze względu na ich wagę i reprezentatywność, oraz wykorzystaniu ich dla uzasadnienia możliwych kierunków regulacji prawnej przypadków granicznych własności intelektualnej, które coraz częściej stanowią problem nie tylko teoretycznoprawny, ale również praktyczny w globalnym obrocie dobrami intelektualnymi. W moim przekonaniu rola i znaczenie filozofii prawa wyraża się właśnie w tym, że wskazuje ona sposoby podejścia do tzw. trudnych przypadków oraz daje uzasadnienia dla regulacji istotnych, niejednoznacznych, a niekiedy nowych zagadnień. Wykorzystane w rozprawie doktorskiej podejście jest w pewnej mierze zbieżne z tym, które zaprezentowałem w mojej książce *Koncepcje wolności religijnej. Rozwój historyczny i współczesny stan debaty w zachodniej myśli polityczno-prawnej* (Wrocław 2017).

Praca doktorska podzielona jest na cztery rozdziały. Pierwszy z nich – „Rozwój koncepcji własności intelektualnej" – oparty jest w większej mierze na metodzie historycznoprawnej, dzięki której możliwe było prześledzenie transformacji kategorii „własność intelektualna". Kategoria ta obejmuje bowiem różne instytucje prawne, mające odmienny rodowód. Niektóre z nich są bliskie klasycznej instytucji własności odnoszącej się do rzeczy, inne zaś wywodzą się monopoli udzielanych przez władzę. Przeprowadzona w ramach powyższej metody analiza porównawcza, pozwala wskazać czynniki, które miały istotny wpływ na postrzeganie dóbr niematerialnych. Autor podkreśla przy tym rolę państwa w początkowych etapach tworzenia się systemu ochrony prawnej własności dóbr, które współcześnie określa się jako dobra niematerialne. Odwołanie się do wspomnianych wątków filozoficznoprawnych natomiast nie sprowadza się w tym przypadku jedynie do warstwy teoretycznoprawnej, lecz ma na celu wskazanie, z jakich przesłanek wywieść można ochronę

specyficznych dóbr, takich jak między – współcześnie – innymi leki oraz produkty medyczne. Połączenie niejako perspektywy historycznej z analizą filozoficznoprawną z kolei pozwala na odwołanie się nie tylko do samej treści dzieł mieszących się w kanonie danej teorii filozoficznej, lecz także do czynników ekonomicznych oraz społecznych w danej epoce.

Drugi rozdział stanowi rekonstrukcję najistotniejszych zdaniem Doktoranta koncepcji własności i własności intelektualnej. Autor skoncentrował się zatem na koncepcjach Johna Locke'a, Immanuela Kanta, Georga W.F. Hegla i teoretyków libertariańskich, których rozważania jego zdaniem mogą dopomóc w znalezieniu uzasadnionego z różnych punktów widzenia sposobu regulacji problemów związanych z własnością intelektualną. Przez pryzmat tych koncepcji – choć nie ograniczając się do nich – Doktorant patrzy na współczesne zagadnienia własności intelektualnej. W rozdziale trzecim („Granice własności intelektualnej – ujęcie filozoficznoprawne") zaprezentowano rozważania o przypadkach „granicznych", w których dotychczasowe paradygmaty regulacji praw własności intelektualnej ujawniają istotne luki. Odnosi się to zwłaszcza do praw artystów wykonawców, ochrony fotografii oraz ochrony produktów leczniczych. Autor nie rości pretensji do wyszczególnienia wszystkich przypadków „granicznych", lecz skupia się na tych, w odniesieniu do których argumentacja filozoficznoprawna może dać szczególnie interesujące rezultaty. W rozdziale czwartym Doktorant podejmuje zagadnienia nowych wyzwań, które prawu własności intelektualnej przyniosła globalizacji. W tym zakresie okazuje się, że koncepcje własności nie są już wystarczające, by wyznaczyć właściwy i pożądany zakres ochrony poszczególnych dóbr niematerialnych, ale trzeba sięgnąć do bardzo szerokiego spektrum koncepcji filozoficznoprawnych, w tym do koncepcji sprawiedliwości (m.in. Johna Rawlsa czy Amartyi Sena), jak też – w przypadku prób określenia w prawie międzynarodowym minimum odpowiedzialności karnej za naruszenie własności intelektualnej – filozoficznoprawnych rozważań na temat zakresu prawa karania.

Analiza przytoczonych koncepcji filozoficznych służy jednocześnie nie tylko prześledzeniu zmian, jakie zachodziły w postrzeganiu własności intelektualnej w poszczególnych epokach, lecz także ma na celu odniesienie postrzegania pojęcia własności do współczesnych realiów rynkowych. Celem Autora jest zatem wykorzystanie poszczególnych postulatów filozoficznoprawnych w odniesieniu do praktycznych zagadnień związanych z globalnym obrotem dobrami intelektualnymi. W szczególności chodzi zatem o to, by móc odpowiedzieć nie tylko na pytania, w jaki sposób chronić dane dobro, ale także dlaczego określony zakres ochrony powinien być uznawany za podstawowy i zapewniający odpowiednią ochronę zarówno twórcom, jak i wynalazcom. Zauważono również, iż obecne koncepcje

ochrony dóbr intelektualnych skupione są wokół zapewnienia możliwie nieskrępowanej wymiany handlowej pomiędzy poszczególnymi uczestnikami globalnego rynku (strażnikiem takiej wymiany jest WTO). Prowadzi to do zupełnego pominięcia istotnych zagadnień, takich jak poszukiwanie „głębszych", czyli lepiej teoretycznie ugruntowanych, uzasadnień istnienia kategorii dóbr intelektualnych oraz zakresu ich ochrony prawnej. Rozprawa mgr. Jonasza Suchego stanowi próbę poszukiwania takich uzasadnień przez odwołanie do koncepcji filozoficznoprawnych, w tym do wybranych teorii własności.

Pracę mgr. Jonasza Suchego uznaję za napisaną w sposób klarowny, właściwie formułującą problem badawczy, jak też szczegółowe pytania badawcze, jak też prezentującą samodzielne tezy Autora. Mgr Jonasz Suchy pokazał, że umie sprawnie posługiwać się różnymi metodami badawczymi, zarówno właściwą dla filozofii prawa metodą krytycznej analizy tekstów, jak również metodą prawnohistoryczną (w pierwszych rozdziale rozprawy), a także – pomocniczo – metodą komparatystyczną i prawnodogmatyczną. Rozprawa prezentuje zatem wymaganą art. 187 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 478 ze zm.) ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w zakresie dyscypliny nauk prawnych oraz właściwą umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Rozprawa ta w moim przekonaniu stanowi niewątpliwie „oryginalne rozwiązanie problemu naukowego" (art. 187 ust. 2 Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce).

W okresie przygotowywania rozprawy doktorskiej mgr. Jonasz Suchy opublikował trzy artykuły w czasopismach punktowanych, a mianowicie: *Prawo do ochrony zdrowia jako publiczne prawo podmiotowe jednostki*, „Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Gospodarki", t. 31, „Ekonomia" 2017, nr 9/2017, s. 147–162 (ISSN 1733-8891, według ówcześnie obowiązującej listy czasopism punktowanych: 1 pkt), *Kształtowanie się zasad ochrony praw autorskich na gruncie Konwencji Berneńskiej*, „Piotrkowskie Zeszyty Historyczne" 2018, t. 19, z. 2, s. 100–109 (20 pkt. według obecnej listy czasopism), *Czy prawo własności nieruchomości w Polsce jest nadal prawem własności?,* „Ekonomia. Wroclaw Economic Review" 2019, No. 25/3, s. 55–66 (20 pkt. na liście czasopism). Tym samym uznaję dorobek naukowy Doktoranta za odpowiedni i pokazujący Jego rozwój naukowy.

Piotr Szymoniec